

na knjižničnim marginama

**zbirka
anegdota iz
knjižničarskog
života**

Split, 2013.

sanja brbora



Margina se obično definira kao bjelina na rubovima tiskanoga teksta (lat. *margo, marginis* – kraj, rub, okrajak; granica). Postoje velike margine, kad se čini da će bjelina progutati cijeli tekst, a i sasvim tanašne, kad se doima da će gusti tekst izletjeti izvan rubova papira. Margine katkad iskoriste i urednici za isticanje podnaslova i nepoznatih riječi, a njima se znaju (neovlašteno) poslužiti i čitatelji za svoje bilješke (što naročito veseli knjižničare).

A što je s knjižnicom? Knjižnicu svi doživljavaju različito: i kao posvećeno mjesto prepuno mudrosti... i kao tiho utočište od vanjskog svijeta... i kao susretište s prohujalim vremenima i ljudima... i kao servis... i kao pozornicu... i kao pčelinju košnicu... i kao osamljenu špilju... I kao mjesto za pohranu brojnih knjiga, dakako, što bi i bilo na tragu etimološkog značenja (grč. *bibliotheke*). Svatko ima svoju sliku, svoju viziju, i to je legitimno.

**Proslov
na
marginama**

Na knjižničare, obično knjižničarke, često se gledalo kao na uštogljene, čangrizave osobe što ustrajavaju na besmislenim regulama ili pak dosadne knjiške moljce što ničim izazvane čitaju debele dosadne knjige. *Tempora mutantur et nos mutantur in illis!* Danas je prevladala slika knjižničara kao servisa, svojevrzne hitne službe. Stav najbolje ilustrira rečenica: „Nađite mi to što brže, nemam vremena čekati, sutra moram predati diplomski rad!“ (Inače, diplomski je rad događaj koji nas kobno sustiže iznenada i sasvim neplanirano).

Proslov na marginama

Na početku svoga rada knjižnicu sam zamišljala na svoj način. Kao istinski bibliofil, dragovoljna čitateljica od malih nogu, lingvistkinja i komparatistica književnosti, osoba koja je uvijek poštivala pisanu riječ, radno mjesto u knjižnici zamišljala sam kao istinsku privilegiju, mjesto koje će mi ponuditi prostora i vremena, istodobno pružajući izvore za rad i osobno intelektualno sazrijevanje. No snovi su jedno, a stvarnost nešto drugo...

Proslov na marginama

Ubrzo sam shvatila da je temeljna moja zadaća - uslužiti druge. Dakako, i to može ispuniti čovjeka. Smisao života može biti i u pomaganju, zar ne? U korisnicima sam u početku vidjela (ili željela vidjeti) marljive i mudre intelektualce ili pak mlade ljude koji silno žude to postati, međutim praksa je pokazala i suprotno. A moto „korisnik je uvijek u pravu“ ostaje nepromijenjen.

U knjižici *Na knjižničnim marginama: zbirci anegdota iz knjižničarskog života* prikupljene su sličice rada u knjižnici i razgovora s korisnicima. Većina je napisana iz osobnog iskustva, a poneka je crtica zabilježena po kazivanju kolega. Dakako, priče je začinila *licentia poetica*. Možda će neki doživjeti *deja vue*, ali tako je to u knjižnici, Balašavićevim riječima rečeno, „princip je isti, sve su ostalo nijanse“. Na vlastito pisanje o knjižnici potakao me je slovenski prijevod knjige Rainera Strzolke: *Knjižničar – monodrama: Informacijski specialist ali knjižni molj? Manager ali revni poet?* ('Knjižničar: monodrama: informacijski specijalist ili knjižni moljac? Menadžer ili savjesni pjesnik?'). Dakako, jesam li sama uspjela postići humorističnu crtu, prosudit će čitatelji.

Sic!

Čitatelje želim upozoriti da nisu baš svi korisnici ignoranti kao likovi u anegdotama. Ispričavam se svim divnim korisnicima, pravim znanstvenicima i vrijednim studentima, čija mi ozarena lica često pokazuju da moj posao nije besmislen. No oni nisu temom ove knjige. Njima valja posvetiti ozbiljan tekst, a ovdje je riječ tek o bjelinama, okrajcima, rubovima...

Jednostavno, imala sam neutaživu potrebu oslikati svoje knjižnične bjeline, koje katkada zijevahu velike poput ponora, ambisa između dvaju svjetova: kozmosa i kaosa. But, *always look on the bright side of life!* Kroz prizmu humora i karikature, život će uvijek izgledati punije i smislenije.

Na kraju, ostaje nada da se moje ispisivanje knjižničnih margina neće doživjeti kao brljanje po marginama posuđene knjige!

Proslov
na
marginama



PLATON I GOZBA

Korisnik: Tko je napisao Platonovu Gozbu, ne mogu je naći?

Knjižničar: Pa, Platon.

Korisnik: Ma to sam i mislio, ali nisam bio siguran.

FILIP I KRLEŽA

Korisnik: Imate li Povratak? Autor je onaj Filip Latinovicz.

Knjižničar: Mislite na Krležin roman Povratak Filipa Latinovicza.

ŠTO JE TO KANT?

Korisnik: Oprostite, što je to Kant?

Knjižničar: Ako dobro naslućujem, mislim da bi točnije bilo pitati TKO je Kant? Immanuel Kant njemački je filozof iz 18. st.

KLJOVE

Korisnik: Trebao bi' one kljove?

Knjižničar: Kakve kljove?

Korisnik: Ne znam više... možda zube... zube od Londona...

Knjižničar: (razmišljajući): Hm... Mislite na Jack Londona – Bijeli očnjak!

Korisnik: Baš to!



IMA LI NETKO STARIJI?

Ulazi muškarac u zrelijim godinama. Dežura mlađa knjižničarka.

KORISNIK: Treba mi nešto o šumama! Deder mi nađi!

KNJIŽNIČARKA: A koja je svrha Vašeg rada?

KORISNIK: Šta?

KNJIŽNIČARKA: Zašto Vam treba?

KORISNIK: Kako se ono kaže, maturalni rad.

KNJIŽNIČARKA (*začudjena svrhom i godinama korisnika*): Za maturalni rad? Dobro. A s kojeg aspekta treba obraditi šume?

KORISNIK: Šta si rekla?

KNJIŽNIČARKA: Mislila sam, je li rad iz šumarstva, prerade drva, biologije, ekologije, gospodarstva...

KORISNIK: Nu, šta mi nabroja! Ne znan ti ja ništa, 'ćer je rekla – šume.

KNJIŽNIČARKA: Hoćemo li je nazvati? Mogu Vam naći nešto općenito, ali nisam sigurna hoće li joj to stvarno koristiti.

KORISNIK (*vrlo osorno*): Slušaj, mala, puno ti meni tute vilozofiraš, te amte te tamte, ima l' tute ne'ko stariji?

KNJIŽNIČARKA (*pomalo šokirana načinom komunikacije*): Žao mi je, svoga tatu ne vodim na posao. Mislim da bi bilo bolje da je ovdje došla Vaša kći, jer bismo se bolje i brže sporazumjele.



ODIJELO (NE) ČINI ČOVJEKA

U doba kad su se u knjižnici nosile kute... Jedan drugi otac i kći smušeno prešetavaju korisničkim prostorom.

KNJIŽNIČARKA: Dobar dan! Kako Vam mogu pomoći?

KORISNICI: Trebamo literaturu za maturalni rad, ali Vi nam sigurno ne možete pomoći.

KNJIŽNIČARKA: Samo izvolite! Koja je tema?

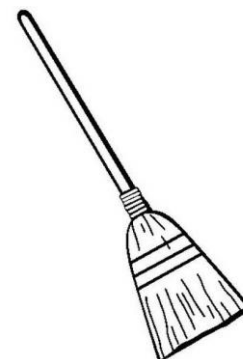
KORISNICI: Ma, ne bismo o tome s Vama. Čekat ćemo nekoga stručnijeg.

KNJIŽNIČARKA: Oprostite, na osnovi čega prosuđujete da nisam dovoljno stručna?

KORISNIK: Pa, neugodno mi je pitati... koliko ste škole uopće završili?

KNJIŽNIČARKA: Zasad sam stigla do magisterija znanosti! Hoće li biti dovoljno za pomoć oko maturalnog rada?

KORISNIK (s vidljivim znacima nelagode): Joj, oprostite! Zašto onda nosite istu kutu kao čistačica?



NASLOVI NA P

(Telefonski razgovor)

MAJKA KORISNICE: Molim Vas, možete li produžiti knjigu koju je posudila moja kćerka, ostale će sutra sama vratiti...

KNJIŽNIČARKA: Koju knjigu želite produžiti?

MAJKA KORISNICE: Rekla je onu iz politike ili prava...

KNJIŽNIČARKA: Ne znam jesam li dobro čula ime, ali Vaša kći nije zadužena ni za jednu knjigu iz područja politike ili prava, sve je to literatura s područja psihologije i pedagogije. Evo, pročitat ću Vam naslove: ... *Psihologija obrazovanja*...

MAJKA: E baš tu! Psihologija, politika, sve je to slično. Znala sam da počinje na P.

Psihologija = pravo



KNJIŽNICA I KNJIŽARA

(Telefonski razgovor)

KNJIŽNIČARKA: Knjižnica, izvolite.

MUŠKI GLAS: Alo, jesam li dobio knjižnicu?

KNJIŽNIČARKA: Jeste, izvolite!

GLAS: Imate li knjigu *Brodski motori*?

KNJIŽNIČARKA: Trenutak. Evo, imamo.

GLAS: Koliko košta?

KNJIŽNIČARKA: Želite doznati koliko stoji upisnina?

GLAS: Jok, knjiga.

KNJIŽNIČARKA: Ovo je knjižnica. Mi ne prodajemo knjige. Knjige se kupuju u knjižari!

GLAS: Ne's ti razlike. Knjižurine u jednoj, knjižurine u drugoj. Ali nije problem, platit ću koliko treba, samo je prodajte...

KNJIŽNIČARKA: Žao mi je, knjige ne prodajemo ni u kojem slučaju. Evo, možete se doći učlaniti i dobit ćete knjigu za čitanje u čitaonici.

GLAS: A jeste tvrdoglavi. Džaba imali knjigu, kad je tako. Zovem cijeli dan, ni'ko nema knjigu. Sad kad sam je naš'o, k'o da nisam. A šta će meni knjiga, to mi je za sina. Knjižnice, knjižare sve je to meni isto...

PS. Žalosno, ali istinito: muškarac iz anegdote nije usamljen u nerazlikovanju knjižnice i knjižare.



EMAJLIRANA KNJIGA

(Ulomak iz telefonskog razgovora o međuknjižničnoj posudbi)

MAJKA KORISNICE: Dobro, ako naruči tu knjigu iz Zagreba, koliko će trebati da stigne?

KNJIŽNIČARKA: Otprilike 5 dana.

MAJKA: 5 dana. Puno. Vi nemate kompjuter i email?

KNJIŽNIČARKA: Imamo, naravno. Knjiga se naručuje elektroničkom poštom, ali stiže običnom poštom, nema drugog načina.

MAJKA: Kako, na svoje sam je oči vidjela u kompjuteru.

KNJIŽNIČARKA: Vidjeli ste zapis o knjizi u katalogu. Knjiga postoji samo u papirnatom obliku i može se poslati jedino poštom.

MAJKA: E ne's ti kompjutera i, kako ono kažu, informat'čke revolucije. Ni jednu knjigu ne mogu ubaciti i poslati kroza nj.



➔ NA MLADIMA SVIJET OSTAJE

DEMOSTEN I CICERON KOD FOTOGRAFA

KORISNICA: Molim Vas, pomozite! Skroz me sludilo, danima tražim Ciceronovu i Demostenovu fotografiju, a nalazim samo neke kipove i crteže. Moram to negdje pronaći. To mi je za timski rad u školi, treba ga ilustrirati.

KNJIŽNIČARKA: Žao mi je, ali Ciceronovu i Demostenovu fotografiju ne možemo nigdje pronaći! Mislim da ste već i sami našli ono što se može naći.

KORISNICA: Kako ste tako sigurni? Dajte mi enciklopediju... Mora to negdje biti. Drugi su našli fotke onih marginalaca, a ja neću imati najveće face...

KNJIŽNIČARKA: Nećete, jer ne možete. U antici nije postojala fotografija. Fotografija je relativno nov medij.

KORISNICA: Stvarno? Ne mogu vjerovati? Mislila sam da oduvijek postoji. Hvala, sad mi je bar lakše....



SISAVAC
????



PINGVINI I SISAVCI

KORISNIK (UČENIK): Imate li neku knjigu o sisavcima?

KNJIŽNIČAR: Evo, izvoli!

KORISNIK: Ne, neću tu, imam je doma, ali tu nema pingvina?

KNJIŽNIČAR: Pa, pingvine i ne možeš naći među sisavcima. Oni su ptice. Evo začas ćemo naći nešto o pingvinima....

KORISNIK: (gledajući literaturu): Ha, stvarno su ptice!

ENCIKLOPEDIJA

KNJIŽNIČARKA: Evo, to ćemo naći u enciklopediji.

KORISNICA (UČENICA): Ne bi' enciklopediju, ja ne mogu toliko pročitat'!

KNJIŽNIČARKA: Pa nije puno, neće biti više od dvije do tri stranice...

KORISNICA: Super, već sam mislila da ću morati čitati desetak debelih knjiga!



KATALOG

KORISNIK: Oprostite, imate li vi neku knjigu u kojoj su popisane sve knjige koje imate u knjižnici?

KNJIŽNIČARKA: Mislite na knjižnični katalog? Imamo mrežni katalog, a imamo i listićne kataloge za starije publikacije. Ali, knjižnični katalog u obliku knjige nemamo. To bi bilo sasvim nepraktično.

KORISNIK: Ne, ja bih baš knjigu. Zašto nemate knjigu?

KNJIŽNIČARKA: Gledajte, imamo oko pola milijuna naslova, a stalno dobivamo i nove. Možete zamisliti kolika bi svezaka i svezaka taj katalog u knjizi trebao imati... Tko bi se time služio i tko bi i ga i kako uopće ažurirao....

KORISNIK: Hvala. Ali baš šteta. Ipak, bi mi knjige bila fora...

KATALOŽNI LISTIĆI

Priča iz doba kad su se češće koristili stari listićni katalozi. Za one koji ne znaju, zapisi o knjigama tada su se ispisivali na listiće (kartice) koje su se najčešće prema autorima abecedno redale u kataložne ladice.

KORISNIK (pružajući 3 listića istrgnuta iz kataloga): Evo, trebale bi mi ove tri knjige.

KNJIŽNIČAR (posve konsternirano, vjerojatno posve zelena lica): Molim????

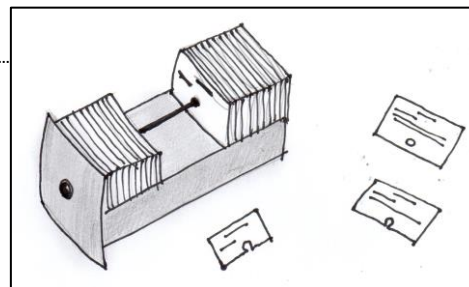
KORISNIK: Trebaju mi ove tri knjige. Rekli ste da trebam signature. Evo, ovdje su na karticama.

KNJIŽNIČAR: Da, signature su na listićima, ali to ne znači da ste listiće smjeli istrgnuti. Trebali ste ispisati zadužnicu...

KORISNIK: Ali ovako je lakše, zašto bi' se mučio pisati kad sve ionako piše, pa i više nego što treba...

KNJIŽNIČAR: A jeste li se zapitali što bi od kataloga ostalo kad bi svaki korisnik istrгнуo listić knjige koja mu treba... Mislite li da je nama praktično izrađivati listić nakon svake posudbe?

KORISNIK: Da, zaista... bilo mi je malo čudno...baš sam razmišljao kako ona šipka u ladici opće nije praktična, jer sigurno nije lako svakodnevno uvlačiti listiće... Oprostite, neće se ponoviti...



AH, TAJ PRAVOPIS

KORISNIK: Rečeno mi je da imate knjigu *Mogućnosti političkoga*, a sad je ne mogu naći. Zaludu sam se upisao.

KNJIŽNIČARKA: Jeste li u izborniku odabrali „naslov“?

KORISNIK: Jesam, ali knjigu nemate.

KNJIŽNIČARKA: Mislim da znam u čemu je problem. Jeste li stavili dijakritičke znakove?

KORISNIK: Što?

KNJIŽNIČARKA: Kvačice na Č i Ć.

KORISNIK: A to? Nisam.

KNJIŽNIČARKA: Onda lijepo upišite naslov s odgovarajućim kvačicama: *Mogućnosti političkoga*...

KORISNIK: Evo upisao sam, ali opet ništa.

KNJIŽNIČARKA (*dolazi pogledati, a sa zalona joj „mogućnosti“ skoče u oči*): Piše se mogućnosti, program je osjetljiv na pravopis... Vidite da knjigu imamo!

KORISNIK: Ah, taj pravopis, pa ne studiram ja hrvatski...

Č
Ć
???

JUČER JE BILO JUČER

KORISNIK: Evo, trebaju mi „literature“ za ova tri seminarska rada.

KNJIŽNIČARKA (začudojeno): Pa, jučer sam Vam pronašla literaturu za sve radove? Gdje su Vam papiri koji sam Vam dala?

KORISNIK: Ne znam. Jučer je bilo jučer, a danas je danas.

INFORMATOR I INFORMATIČAR

KORISNIK: Blokiral mi je komp, molim Vas, dođite pomoći.

KNJIŽNIČAR: Žao mi je, stalno javlja grešku. Pokušajte se prijaviti na neko drugo računalo.

KORISNIK: Zašto ga ne popravite? Hoću baš ovo jer sam ovdje navikao sjedati!

KNJIŽNIČAR: Žao mi je, inženjeri rade samo ujutro. Vidjet ćemo sutra.

KORISNIK: Jeste li Vi informator?

KNJIŽNIČAR: Informator jesam, ali informatičar nisam, ako ste na to mislili?

KORISNIK: Hm??? Mislio sam da je to isto.

KNJIGA ZVANA IBID

KORISNIK (nakon kratkog proučavanja predložene literature za seminarski rad): Hvala, što ste mi maloprije pomogli. No mislim da bi mi ipak najviše koristila ova knjiga „Ibid“, a ja je ne mogu naći. Očito je nemate.

KNJIŽNIČAR (iskusno naslućujući u čemu je problem): Oprostite, možete li mi pokazati gdje ste našli podatak.

KORISNIK: Evo, vidite koliko se puta u bilješkama ovoga članka spominje knjiga Ibid. Siguran sam da je to ključna knjiga za moju temu.

KNJIŽNIČAR: *Ibid* je kratica od latinskog *ibidem*, a u bilješkama se koristi umjesto ponovnog navođenja mjesta u već spomenutoj knjizi. Evo, odnosi se upravo na naslov koji sam vam predložila.

KORISNIK: A tako. Izvrsno. Ali nisu im baš neka fora te glupe kratice za sludit' čovjeka.

NA 112 ODAZIVA SE KNJIŽNICA

Kao što je dobro znano, seminarski, diplomski te ini učenički i studentski radovi sustižu ljude iznenada i neplanski poput zle kobi ili elementarne nepogode. Nikad se ne zna kad će ih i gdje zaskočiti. No, kako bi se posljedice spomenute katastrofe umanjile, tu je knjižnica koja bi, razumije se, trebala dežurati danonoćno, poput hitne službe, i po mogućnosti dostavljati literaturu i tijekom noći. Treba se prilagoditi bioritmu pojedinog korisnika.

Da, ponekad se knjižničari doista mogu osjećati kao da rade na hitnoj pomoći: „Nađite mi to što brže, nemam vremena čekati, sutra moram predati diplomski rad!"; „Poslao sam upit za tematsko pretraživanje prije nepuna dva sata i još nisam primio odgovor...“, prijekorno će pojedini korisnici.

Dakako, ako knjižničar ne iskaže razumijevanje za strašan problem, jedini je kočničar briljantnog uspjeha mlade gospođice ili gospodina.

Stoga, na 112 trebala bi se odazivati i knjižnica!

S.O.S.

112



DOKTORANDI

STVARNO MI JE HITNO

KORISNIK: Je li mi stigla knjiga međuknjižničnom posudbom?

KNJIŽNIČAR: Žao mi je, nije. Obavijestili bismo Vas da jest.

KORISNIK: Ali meni je stvarno hitno!

KNJIŽNIČAR: Evo, naručena je isti dan kad ste je zatražili, strpite se malo, stići će.

KORISNIK: Ali istječe mi rok... Ja moram predati doktorat. Učinite nešto!

KNJIŽNIČAR: Naručena je prekjučer, nije uobičajeno intervenirati tako brzo. Vjerojatno je na putu.

KORISNIK (uznemireno, povišenim glasom): Vi mene stvarno ne shvaćate... Možda i ne znate što je doktorat ...

KNJIŽNIČAR (tiho): Smirite se. Razumijem Vas. Sama sam u istoj situaciji, i meni istječe rok, i ja sam čekala knjige, i kao što vidite, sad mi nisu ni praznici...

KORISNIK: Oprostite... Stvarno ne znam kako Vam se onda uopće da ovdje gnjaviti s ljudima....

NIJE ISTI NASLOV

Nakon opsežnog (višesatnog) bibliografskog pretraživanja i poduže liste nađenih referencija.

KORISNIK: Nisam zadovoljan – niste mi našli ništa što mi odgovara...

KNJIŽNIČAR: Ne možete znati dok ne pregledate knjige i članke s popisa. Uvjerena sam da ćete svugdje pronaći bar nešto za Vašu temu. Pisanje je kao slaganje mozaika, i u tome je čar...

KORISNIK: Ne moram ni gledati - jer se ništa ne zove kao moj doktorat...

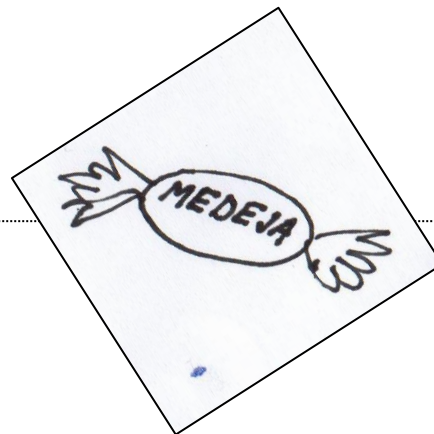
KNJIŽNIČAR: Žao mi je, ali Vaš doktorat ne mogu naći dok ga Vi ne napišete...



DISERTACIJO,
NAPIŠI SE!



SLUČAJNI SUSRETI



„MEDENA“ MEDEJA

KORISNIK: Dobar dan; imate li grčki rječnik?

KNJIŽNIČARKA: Imamo, izvolite.

KORISNIK: A, uh, šta je ovo? Koji su ovo h'eroglifi? Imate li grčki rječnik s normalnim slovima?

KNJIŽNIČARKA (upoznata s činjenicom da Trgovački sud šalje klijente, osnivače tvrtki, po potvrdu o podrijetlu imena, spremno odgovori): Grčki je jezik pisan posebnim pismom, grčkim alfabetom, i drugi rječnik nemamo. No ako tražite potvrdu za ime tvrtke, radu ću Vam pomoći.

KORISNIK: Da, spasite me.

KNJIŽNIČARKA: Kako želite nazvati tvrtku?

KORISNIK: Medeja!

KNJIŽNIČARKA: Medeja, baš čudno ime za tvrtku. Kako ste došli na tu ideju?

KORISNIK: Pa tako, planiram otvoriti malu prodav'nicu slatkiša u blizini osnovne škole. I pomislih medo, med, pa Medeja. Dobro zvuči! Imao sam sreće što ime nije iskorišteno...

KNJIŽNIČARKA (vrlo začuđena): Evo, naći ću Vam potvrdu u rječniku. No baš me zanima hoćete li i dalje ustrajati na imenu kad doznate grčki mit...

KORISNIK: Au, ubila vlastitu djecu; ne mogu vjerovati... To nije dobro za reklamu...

KNJIGA SA ZELENIH KORICAMA

Ova anegdota ima stvarno bezbroj inačica i doživjeli su je gotovo svi knjižničari, bar jednom. Riječ je o društvenoj igri „pogodi knjigu“. Korisnici je vole zaigrati s osobljem, a osoblje je naprosto obožava jer pravila podsjećaju na traženje igle u stogu sijena, a izgledi za uspjeh ravni su vjerojatnosti glavnog zgoditka na lotu. Unatoč tome, igra ima dugu tradiciju, prenosi se s koljena na koljeno... Tako su se milijune puta tražile knjige crvene, žute i plave, knjige velike i male, debele i tanke, knjige na osnovi jedne fotokopirane stranice, starih bilješki ...

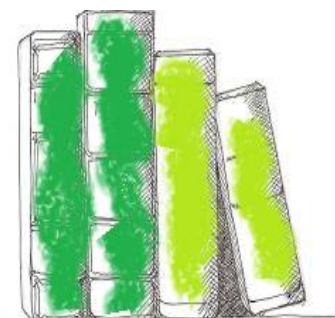
KORISNIK: Trebao bih onu pravnu knjigu sa zelenim koricama.

KNJIŽNIČARKA: Molim vas, možete li biti malo precizniji? Znae, u spremištima čuvamo oko pola milijuna knjiga iz svih područja. Među njima je mnoštvo pravnih knjiga sa zelenim koricama.

KORISNIK: Evo, znam da knjigu sigurno imate jer ju je čitao moj susjed. Mislim da je riječ o nekom zakonu...

KNJIŽNIČARKA: Možete li se sjetiti o kojem je zakonu riječ?

KORISNIK: Stvarno ne znam, već sam Vam ionako puno rekao!



NEKI ČUDNI PEČAT

Telefonski razgovor knjižničarke za međuknjižničnu posudbu i carinske službenice u gluho ljetno doba.

SLUŽBENICA: Carinska uprava. Dođite preuzeti knjigu. Morate platiti i carinu.

KNJIŽNIČARKA: Kakvu carinu? Knjige u međuknjižničnoj posudbi oslobođene su carine. Dostavili smo sve potrebne potvrde. To nije uvoz.

SLUŽBENICA: Slušajte, ja sam ovdje zamjena i hoću raditi sve po propisu. Nigdje ne piše da je posudba, stiglo je iz inozemstva i to se carini.

KNJIŽNIČARKA: Molim Vas, već duže čekamo knjigu iz Njemačke, iz Bochuma (*izgovoreno pravilno*), je li ona zadržana kod Vas? Sigurno ima i neki pečat ili naljepnicu međuknjižnične posudbe...

SLUŽBENICA: Nije iz BOHUMA, kako kažete. Na pečatu piše B-O-C-H-U-M. A ima i neki čudni pečat (*izgovara slovkajući kako piše*): B-U-C-H crtica B-O-O-K i F-E-R-N-L-E-I-C-H-E crtica I-N-T-E-R-L-I-B-R-A-I-L-O-A-N...



➡ PACIJENTI*

* u knjižničnom žargonu = **komplikirani korisnici, korisnici teška karaktera**

EMOCIONALNA VEZANOST

(Telefonski razgovor zbog nevraćene knjige.)

KNJIŽNIČAR: Željeli bismo Vas upozoriti da ste prekoračili rok posudbe. Molim Vas, hitno vratite knjigu.

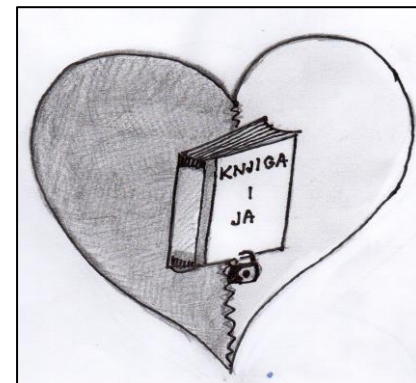
KORISNIK: Ne, probajte me razumjeti, ja zaista ne mogu vratiti knjigu...

KNJIŽNIČAR: Ako Vi ne možete, molim Vas, pošaljite je po nekome, samo je što prije vratite. Knjiga je tražena.

KORISNIK: Što ste tako uporni. Već sam Vam rekla, nema šanse da je vratim. Emocionalno sam se vezala!

KNJIŽNIČAR: Molim Vas, razmislite, što bi se dogodilo s knjižnicom kad bi se svatko emocionalno vezao za posuđenu knjigu....

(PS. Knjiga je ipak vraćena.)



FETIŠ

U staru je knjižnicu redovito navraćao visoki, suhonjavi momak izgubljena pogleda. Uvijek je tražio isto - 2. svezak *Enciclopaedie Britannice*.

Nasumično bi otvorio jednu stranicu, vratio knjigu, uljudno zahvalio i udaljio se svojim lelujavim korakom. Ritual bi se ponavljao jednom tjedno, obično o podnevu, posebice po južini. S vremenom smo na njega navikli. Bez prethodnog pitanja, pružali bismo mu željeni svezak.

Nasmiješio bi se, pogledao i odšetao. Scena je izgledala kao iz ubrzanog nijemog filma. I tako iz tjedna u tjedan, iz godine u godinu...

Jednom, tijekom knjižnične gužve, netragom je nestao famozni enciklopedijski svezak 2. Kao da je u zemlju propao. Nismo više vidjeli ni momka. Iznenada je prestao dolaziti.

Što je s njim? Je li on otuđio knjigu? Što li je uopće našao u enciklopedijskom svesku na jeziku koji vjerojatno i ne razumije?

Odgovore nikada nećemo doznati. Ne zvuči profesionalno, ali zar baš sva pitanja moraju biti odgovorena?

Zamišljam ga kako negdje u svojoj sobi redovito uzima fetišni primjerak, nasumično otvara stranicu, i potom ga pomno sprema na skrovito mjesto. Izgleda sretno. Film se odvija po istom scenariju, samo daleko od naših očiju....



UBOJITA LEKTIRA

Mjesto radnje: jedna narodna knjižnica

Vrijeme radnje: ljetni praznici u doba školstva „po Šuvaru“, vrijeme stanke za stručne djelatnike

Protagonisti: šesnaestogodišnja srednjoškolka na obavljanju stručnu prakse (S) i korisnik (K)

Djevojka je sama za pultom. Pred njom stoji čovjek čudnovata pogleda.

K: Želim nešto ubojito!

S: U kojem smislu mislite?

K: Rekao sam ubojito! Da ima puno krvi.

Iako sasvim sleđena i pomalo prestrašena, djevojka nastoji ostati pribrana.

S: Želite li nekog autora posebno?

K: Ne, samo da ima puno krvi.

Razmišlja, ali joj ništa ne pada na pamet. Ne čita baš takve knjige. Pred pultom se stvara gužva. S jedne strane joj je drago što nije više sama, no s druge strane živcira je zastoj, a korisnik postaje nestrpljiv. Spas u zadnji čas – lektira – naturalizam, pomisli.

S: Jeste li čitali *Thérèsu Raquin* od Emila Zole?

K: Nisam, daj mi to ako ima puno krvi!

Praksa je završila. Nikada nije doznala je li korisniku svidjela školska lektira.

➡ KNJIŽNIČNE ZAVRZLAME

REGLPURREGLIZAM

Knjižnica je sustav koji funkcionira po određenim pravilima. Prekrše li se pravila, sustav se počinje raspadati, na scenu stupa kaos. Nije teško zamisliti što bi se dogodilo kad bi se građi spremala prema trenutnoj inspiraciji ili kad bi svaki korisnik na knjizi ostavio svoj trag, poneku škrabotinu, brljotinu, poderotinu...



Da, pravila su nužna! No donošenje „pravila radi pravila“ - ne! To bi bio čisti „reglpurreglizam“!

Upravo „reglpurreglizam“ kraljuje u nekim knjižnicama, a ustoličen je u najboljoj namjeri, u vjeri da će se dodatnim pravilima postići besprijeorno funkcioniranje. No događa se suprotno - pravila progutaju knjižnicu i njezin smisao!

NE SMIJE SE, ZABRANJENO JE, ZABRANJUJE SE, NIJE DOPUŠTENO, MORAJU, MORATE, STROGO SE... iskaču natpisi sa svih strana, a knjige se i ljudi gube u prijeteloj šumi zabrana!

Kretati se knjižnicom kao po minskom polju nije najprikladnije, zar ne?



KREATIVNI OBRASCI

Knjižnice su, između ostalog, i obrazovne ustanove, složit će se mnogi. No postoje i obrazačke knjižnice. Obrazačke? Što uopće znači taj pridjev, upitat ćete se, pokušavajući ga naći u rječniku. Ne trudite se uzalud, riječ nećete nigdje naći, kao ni reglpurreglizam, uostalom. U svakom slučaju, obrazačke su knjižnice ustanove koje svoje poslovanje temelje na pretjeranoj uporabi obrazaca ili formulara: pristupnica, zahtjevnica, zadužnica, dostavnica, popratnica, prihvatnica, obrazaca za ovo ili za ono, uopće nije bitno za što, bitno je da se tiska i ispunjava novi papir...

Jadno drveće, reći će ekolozi. Kao što već naslućujete, obrazačke su knjižnice tijesno povezane s reglpurreglizmom i takvim mentalnim ustrojem, a vrlo odbojne ljudima nesklonim birokraciji.

Međutim, priča kaže da je u jednoj obrazačkoj knjižnici, takvoj sredini pomalo neprilagođena, a inače vrlo dosjetljiva osoba optužena za nekreativnost. Zašto? Pa upravo zato jer tijekom čak petnaest godina rada nije smislila ni jedan formular. Strašno!? Ha, ha, ha, optužena iz priče dotad nikada nije razmišljala na taj način, obrasce je uvijek doživljavala odbojnim. „Ali zašto ne dovesti stvari do apsurda? Ako postoje *zadužnice*, zašto ne uvesti i *razdužnice*? Bit će to jedan kreativni obrazac!“, slatko se nasmijala oksimoronu i svojoj sitnoj pakosti u birokratskom okružju.



ZBOGOM, LOGIKO!

Premda su knjižnice načelno dobro organizirane ustanove koje su spremne pružiti usluge i u otežanim uvjetima, ponekad se i ponegdje netko sjeti provesti posebnu AKCIJU. Akcija podsjeća na vojnu vježbu kad nadređeni zapovjedi vojnicima: „Zakopajte tamić!“, a čim zapovjed bude izvršena, slijedi otpovjed „Otkopajte tamić!“. I dok se u vojsci takve besmislene vježbe mogu bar donekle opravdati održavanjem fizičke spremnosti, za knjižnične akcije zdravorazumskog objašnjenja nema i ludo ga je tražiti.

Koliko god stihijska bila, „akcija“ se odvija sukladno pravilima:

1. Uvijek se pokreće kad je smanjen broj zaposlenika.
2. Ishod neće pridonijeti poboljšanju usluge, ali je narušavanje funkcionalnosti cjelokupnog sustava vrlo izgledno.
3. Besmislenosti su svjesni svi osim nalogodavca.
4. Kad sve završi, i nalogodavac će vrlo vjerojatno uvidjeti pogrešku.
5. Pokreće se protuakcija, u kojoj, očekivano, opet sudjeluju protagonisti akcije, dok nalogodavac smišlja novu.

S obzirom na rečeno, tijekom akcije najbolje se oprostiti s logikom i zdravim razumom, jer ionako niste plaćeni da mislite!

KNJIŽNIČNI POHANCI

Premda je teško zamislivo, postoje i knjižnice u kojima se posao organizira u maniri šeprtlje koji, primjerice, pohance priprema upotrebljavajući čitav stan i gubeći cijeli dan?

Tako će naš „genijalac“ posudu s brašnom smjestiti u jednoj prostoriji, jaja će mutiti u drugoj, dok će mrvice presipati u trećoj. S odreskom će tako jurcati od sobe do sobe, dok će mu se tlo pod nogama asfaltirati prljavštinom. Dakako, upravo u trenutku kad je konačno s odrescima doskakutao do štednjaka, ostavljajući za sobom stope u brašnu, tik uz tavu s uscvrčalim uljem našle su se izglačane košulje. Buć! Ups! Bit će čišćenja i pranja za nekoliko dana.

Zašto bi bilo jednostavno, kad može komplicirano... Tako se diže rejting, vjeruju i danas knjižničari neki.

UPS!!

MARGINE

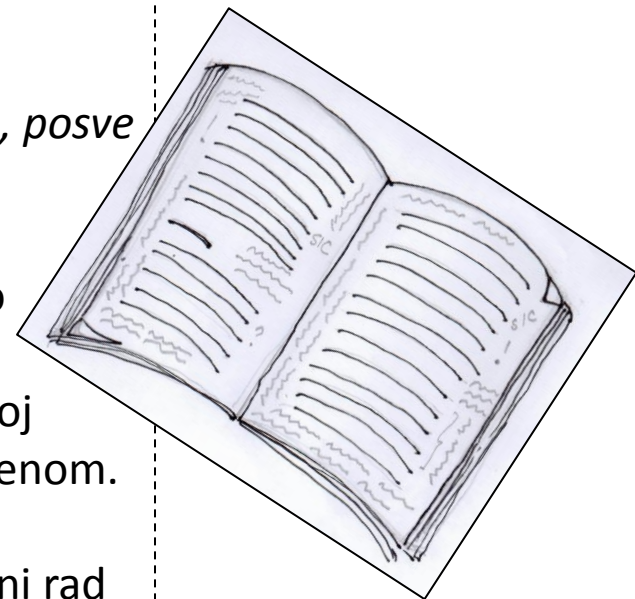
KOMENTIRANO IZDANJE

Korisnik vraća posve devastiranu knjigu, podcrtanog teksta, posve ispisanih margina.

KNJIŽNIČAR: Žao mi je, knjiga je uništena! Ovo ne možemo primiti. Morat ćete nabaviti novu.

KORISNIK: Umjesto da ste mi zahvalni što Vam ustupam svoj intelektualni rad, svoje komentare, Vi knjigu nazivate uništenom. Kakva je to knjižnica? Ja sam ipak profesor!

KNJIŽNIČAR: Poštovani profesore, svoj vrijedan intelektualni rad zadržite sebi, a nama radije vratite knjigu u stanju u kakvom ste je dobili. Kad objavite raspravu, rado ćemo je uvrstiti u fond.



NAPOMENA:

Tako je pričom o ispisanim marginama
zaključena ova zbirčica.

Budući da i knjižnični limes teži beskonačnosti,
zbirka će se nastaviti.

Možda ću to učiniti ja, a možda netko drugi...
Jer dok je knjižničarskog života,
bit će i anegdota!